

Озеранська С.С., Пендлишак І.О.

Шкурс, група Б2/1

Науковий керівник:

канд. екон наук, доцент Чебан Ю.Ю.

Миколаївський національний аграрний університет

(м.Миколаїв)

ІСТОРИЧНІ ЕТАПИ РОЗВИТКУ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ

Управлінський облік, будучи у сьогоденні підсистемою бухгалтерського обліку, почав формуватися наприкінці XVIII - середині XIX століття. Поштовхом до цього стали запити промислових підприємств щодо стану й витрат виробничого процесу для оперативного й обґрунтованого прийняття управлінських рішень командою спеціалістів.

Питанням історичного розвитку управлінського обліку присвятили праці такі вчені, як М. А. Вахрушина, В. Б. Івашкевич, В. Ф. Палій, Н.М. Сіренко, Я. В. Соколов, В. І. Ткач, А. Д. Шеремет та інші.

Управлінський облік охоплює всі види інформації для внутрішнього використання на всіх рівнях управління, тому основна його мета полягає у створенні корисної інформації для надання допомоги керівництву в плануванні, контролі (через бюджетування, нормативні витрати, аналіз відхилень), прийнятті рішень (оцінка альтернатив), оцінці та безперервному вдосконаленні діяльності підприємства, прийнятті управлінських рішень. Інформація для управління повинна бути корисною, що передбачає її доречність, зрозумілість, своєчасність, порівнянність (співставність), об'єктивність, надійність, повноту, ефективність (за критерієм «витрати/вигоди»).

Управлінський облік – це процес виявлення, вимірювання, збирання, нагромадження, аналізу, підготовки, інтерпретації та передачі облікової інформації, яка використовується управлінським персоналом всередині підприємства при прийнятті управлінських рішень та для забезпечення ефективного використання ресурсів [1].

Усю історію розвитку управлінського обліку можна звести до чотирьох етапів, якщо починати з моменту його виникнення у вигляді обліку витрат з метою калькулювання собівартості продукції і контролю витрат. Так, витоки виникнення управлінського обліку належать до середини XIX століття, коли набуває швидкого розвитку мануфактурне виробництво та облік починають розглядати як функцію управління.

На другому етапі (початок XX століття – середина 50-х років XX століття), для якого було характерним становлення капіталістичної системи господарювання, відбувається виділення управлінського обліку як окремої

системи й паралельне функціонування двох бухгалтерій — «обов'язкової» фінансової та «факультативної» управлінської. Завдяки управлінському обліку починають здійснюватися калькулювання за системою стандарткост, облік витрат і результатів за центрами відповідальності.

На третьому етапі (50 – 80-ті роки ХХ століття), який є відомим завдяки розвитку транснаціональних корпорацій, відбувається впровадження директкостингу. Управлінський облік формується як самостійна система, перетворюється в «учасника» й «виконавця» управлінської політики підприємства.

На четвертому етапі (з 80-х років ХХ століття), в умовах глобалізації економіки й інтеграції національних економік країн у єдиний світовий ринок, управлінський облік набуває стратегічного характеру. Зазначений етап розвитку управлінського обліку пов'язаний передусім з посиленням ролі стратегічного управління в умовах глобальних змін у технології виробництва та системах управління. Це сприяло значному вдосконаленню існуючої системи управлінського обліку з позицій підвищення якості й продуктивності інформації, яка надавалася менеджерам різних рівнів управління. Як наслідок – була розроблена і впроваджена в практику система управлінського обліку на основі діяльності, що передбачала управління видами діяльності [2].

Необхідність існування управлінського обліку в системі управління на сьогодні не піддається сумнівам. Але з розвитком виробничих систем і технологій, вдосконаленням теорії та практики менеджменту виникає необхідність удосконалювати і підвищувати якість існуючих систем управлінського обліку, зокрема і в умовах автоматизованого бухгалтерського обліку.

Так, основними чинниками, що визначають розвиток системи управлінського обліку, є: підтримка стратегічного розвитку та планування; підтримка прийняття рішень у таких областях, як інвестиційні проекти, придбання нового бізнесу і запуск виробництва нової продукції; прийняття рішень щодо ціноутворення; необхідність забезпечувати внутрішні і зовнішні інформаційні потреби про результати діяльності підприємства, як фактичні, так і прогнозовані; необхідність володіння результатами діяльності різних видів бізнесу, щоб приймати зважені і обґрунтовані рішення щодо майбутнього шляху розвитку кожного окремого виду. Вибір варіанту ведення бухгалтерського управлінського обліку залежить від таких факторів як розмір підприємства, ступінь централізації обліку, організаційна та виробнича структура підприємства тощо.

У будь-якому випадку, система управлінського обліку повинна задовольняти вимогам прийняття якісних управлінських рішень й при цьому бути відносно незатратною.

Список літератури:

1. Атамас П. Й. Управлінський облік / П.Й. Атамас // навчальний посібник

— К.: Центр учбової літератури, 2009. — 440 с.

2.Добровський В. М.Управлінський облік / В.М. Добровський, Л.В. Гнилицька, Р.С. Коршикова // навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / За ред. В. М. Добровського. — К.: КНЕУ, 2003. — 235 с.

3. Писаренко Т. М. Управлінський облік: сутність, зміст та принцип введення / Т. М. Писаренко, Н. А. Букало // Вісник Хмельницького національного університету. – Хмельницький, 2010. – Т. 2, № 1 (147). – С. 136–140